

Keilhau [ke'jl-], Wollert Otto Konow, norsk biblioteksman och encyklopedist (f. 1894). K. blev stortingsbibliotekarie 1925 och var huvudred. för konserverleksikonet »Kringla Heimsins» 1931—33. Han medarbetar i Nordisk Familjeboks 3:e uppl. J. Schr.

***Keiller**, släkt. D. C. K. dog 1935 ^{21/10}.

***Keith**, sir A., har vidare utgivit »New discoveries relating to the antiquity of man» (1931), »Ethnos; or, the problem of race» (s. å.), »The construction of man's family tree» (1934) och »Darwinism and its critics» (1935).

Keith [kīp], Arthur Berriedale, engelsk indolog (f. 1879), inträdde efter studier i Edinburgh i kolonialförvaltningen och blev 1914 prof. i sanskrit och jämförande indoeuropeisk språkforskning i Edinburgh. Grundligt förtrogen med den indiska kolonialpolitiken, som han behandlat i en mängd skrifter, är K. därefter en av samtidens främsta kännare av indisk religion och filosofi. Skr. bl. a.: »Indian mythology» (1917), »Rig-Veda Brahmanas translated» (1921), »The Karma Mimāṃsā» (s. å.), »Indian logic and atomism» (s. å.), »Buddhist philosophy» (1923) och »The religion and philosophy of the Veda and Upanishads» (2 vol., 1925). H. S. N.

***Kejsare**. 1934 kröntes Pu-yi (se d. o.) till kejsare i Manchoutikuo, 1936 utropades konung Viktor Emanuel av Italien till kejsare av Etiopien (Abyssinien).

***Kejsar Nikolaus II:s land** kallas nu off. Nordlandet (se d. o., suppl.).

***Kejsarsnitt**. Även på husdjur, särskilt hund och gris, utföres ofta k.

Keller, Adolf, schweizisk ekumen (f. 1872), blev pastor vid Peterskyrkan i Zürich 1909, generalsekr. vid Internationella sociala institutet i Genève 1927 och leder sedan 1933 den dit centraliserade kyrkliga hjälpaktionen. Med sitt starka sociala intresse blev K. en hängiven ekumen. Han var några år huvudred. för den nu nedlagda tidskr. Stockholm. H. W.-rk.

Keller [ke'-], Boris Aleksandrovitj, rysk botanist (f. 1874). Var prof. vid institutet för lantbruks- och skogsvetenskap i Kasan 1898—1912, vid lantbrukshögskolan i Voronezj 1913—31 samt är sedan 1931 dir. för ryska vet.-akad:s botaniska institut och trädgård och Dokutsjajevinstitutet för marklära i Leningrad. K., som företagit vidsträckt resor särskilt inom stäpp- och ökenområdena i Ryssland och Asien t. o. m. Altai, åtnjuter internationellt rykte för sina forskningar inom xero- och halofyternas ekologi och fysiologi. Han har även inlagt stora förtjänster om studiet av lantbruksväxter inom Sovjetunionen. C. S.-g.

***Keller**, G. Ny litt.: A. Lewak. »G. K. und der polnische Freiheitskampf» (1927); E. Neis, »Romantik und Realismus in G. K.'s Prosa werken» (1930); T. Roffler, »G. K.» (1931); E. Howald, »G. K.» (1933); Ch. C. Zippermann, »G. K. — Bibliographie. 1844—1934» (1935).

***Keller**, H. A., har vidare utgivit bl. a. »My religion» (1927; sv. övers. 1929) och »Midstream — My later life» (1929).

***Keller**, J., dog 1930. Hans broder Chr. K. dog 1934.

***Keller**, P., dog 1932. Han skrev vidare bl. a. »Dorfjunge» (1925), »Ulrichshof» (1929) och »Drei Brüder suchen das Glück» (1930). På sv. föreligga vidare »Hemmet» (1924) och »Den gamla kronan» (1927). — Monogr. av G. W. Eberlein (1922).

Keller [ke'-], Wolfgang, tysk anglist (f. 1873), prof. i Jena 1900, i Münster 1910, utgivare av Shakespeare-Jahrbuch (1897—1909, 1919 ff.), »Die englische Literatur von der Renaissance bis zur Aufklärung» (1928; tills. m. B. Fehr) m. m. R-n B.

***Kellermann**, B., har vidare skrivit bl. a. »Auf Persiens Karavanenstrassen» (1928; sv. övers. 1929), »Der Weg der Götter» (1929) och »Die Stadt Anatol» (1932; sv. övers. 1933).

***Kellgren**, J. H. Bd 9 av S. Eks och O. Sylwans uppl. av K:s verk kom ut 1933. Monogr. av Margit Abenius, »Stilstudier i K:s prosa» (1931; akad. avh.).

Kellner [ke'-], Leon, österrikisk anglist (1859—1928), prof. i Cernauți 1904—18, från 1921 högscolelektor i Wien, skrev »Historical outlines of english syntax» (1913), »Die englische Literatur im Zeitalter der Königin Viktoria» (1909; 2:a uppl. 1921), hans huvudarbete, samt »Geschichte der nordamerikanischen Literatur» (2 bd, 1913; 2:a uppl. 1927), studier över Shakespeare, hans texter, »Shakespeare-Wörterbuch» (1922) m. m. R-n B.

***Kellogg**, F. B., är sedan 1930 domare i Fasta mellanfolkliga domstolen i Haag.

Kelsen [kä'lzən], Hans, österrikisk rättsvetenskapsman (f. 1881). K. blev prof. i statsrätt och folkrätt i Wien 1911, i Köln 1930 och är sedan 1933 prof. i rättsvetenskap vid Institut universitaire de hautes études internationales i Genève. K. har främst gjort sig känd som rättsteoretiker. Bland hans huvudarbeten märkas »Hauptprobleme der Staatsrechtslehre» (1911), »Der soziologische und der juristische Staatsbegriff» (1922), »Allgemeine Staatslehre» (1925) och »Reine Rechtslehre» (1934); en sammanfattning av K:s teori, »Den rena rättsläran», finnes i Statsvet. Tidskr. 1933. Grundlinjen i K:s verk kan sägas vara hävdandet av juridiken som självständig vetenskap. Den »rena» rättsläran »vill säkerställa en kunskap, som endast riktar sig på rätten, och från denna kunskap skilja allt, som icke tillhör det föremål, som exakt

skall bestämmas som rätt». Alla föreställningar, som avse att motivera rättens existens ur t. ex. etiska eller politiska synpunkter, ställas utanför rättsvetenskapen; i sin kritik av andra författare söker K. framför allt visa hur värderingar, d. v. s. enl. hans mening ovidkommande element, insmyga sig i deras skenbart rättsteoretiska resonemang. För K. blir rätten ett hierarkiskt normsystem; varje norm hämtar sin styrka ur en högre norm; statsrättsligt blir staten liktydig med rättsordningen. För att den statliga rättsordningen skall kunna betraktas som rätt, måste en ursprungsnorm, som förlämnar rättsordningen denna karaktär, förutsättas som hypotes. På motsv. sätt konstrueras den folkrättsliga ordningen. Juridiken har endast att studera normernas sammanhang och tolkning. K. har även spelat en roll som rättspolitiker, särskilt som skapare av 1920 års österrikiska författning, som han kommenterat i skilda arbeten («Die Verfassungsgesetze der Republik Österreich», 1920—22, «Österreichisches Staatsrecht», 1923). Han har också analyserat den moderna demokratien och försvarat den som konsekvensen av en filosofisk relativism («Vom Wesen und Wert der Demokratie», 1920). H. T.-n.

***Keltisk arkeologi.** Nyare litt.: Rörande ursprunget: N. Aberg, »Bronzezeitliche und früheisenzeitliche Chronologie», bd 3, »Kupfer- und Frühbronzezeit» (1932; med där anf. litt.). — Rörande La Tènekulturen och senkeltisk utveckling: W. A. v. Jenny, »Keltische Metallarbeiten aus heidnischer und christlicher Zeit» (1935); A. Mahr, »Christian art in ancient Ireland» (1932); N. Aberg, »Vorgeschichtliche Kulturkreise in Europa» (1936). N. A.-g.

Kema, a.-b. med säte i Stockholm, gr. 1929, utgör holdingbolag för Barnängens tekniska fabrikers a.-b., Fabriken Tomten Alex. Lagerman j:r a.-b., a.-b. Eneroth & co. och a.-b. Lars Montén, samtliga inom den kemisk-tekniska branschen. E. Hlr.

***Kemal pascha**, M., har, sedan en lag juli 1934 gjort familjenamn obligatoriska, av nationalförsamlingen tilldelats namnet **Gazi Kemal Atatürk** (»turkarnas förste»). — Litt.: C. H. Sherrill, »A year's embassy to Mustafa Kemal» (1934).

Kemerovo [-rå'vål], före 1932 **Sjtje-glov'sk**, stad i Västsibiriska området, Sovjetryssland, vid Obs biflod Tom; 106,500 inv. (1933; 1926 endast 21,996 inv.). Centralpunkten i Kuznetsbäcken med stenkolsgruvor, kemisk industri m. m. Flyghamn.

***Kemi.** De senaste årtiondenas erfarenheter inom atomfysiken ha varit av stor betydelse för k:s vidare utveckling. Kännedomen om isotoperna har vidgats, och den kemiska bindningens natur har kunnat formuleras exaktare (se **Atom**, **Kärnfysik**, **Radio-**

aktivitet och **Röntgenstrålning**, alla i suppl.).

De moderna fysikaliska metoderna möjliggöra också ofta en direkt bestämning av molekylernas byggnad. Härvid kommer framför allt studiet av bandspektra, Ramanspektra (se **Ramaneffekt**, suppl.) samt diffraktion av röntgen- eller elektronstrålning i fråga.

Studiet av de fasta kropparnas k. har i hög grad främjats genom de röntgenkristallografiska metoderna, som möjliggöra en bestämning av atomernas inbördes lägen i en kristalliserad kropp. Genom dessa kristallkemiska arbeten har man lyckats klarlägga den förut okända konstitutionen hos flera stora substansgrupper, främst bland dem silikaterna (se **Silikat kemi**, suppl.). Det har härvid visat sig, att atomernas gruppering ofta i hög grad beror på deras relativa storleksförhållanden. Framför allt genom dessa arbeten har man även erhållit talrika ex. på att kemiska individer, som tidigare betraktats som kemiska föreningar, ofta ej äga konstant sammansättning.

Den teoretiska behandlingen av lösningarnas k. har under senare tid i hög grad utvecklets. Om än Arrhenius' elektrolytiska dissociationsteori fortfarande kan anses gälla för lösningar av svaga elektrolyter, har man, framför allt genom arbeten av Bjerrum, Debye och Hückel, kommit till den uppfattningen, att de starka elektrolyterna äro praktiskt taget fullständigt dissocierade i vattenlösningar av alla koncentrationer.

Rörande utvecklingen inom den organiska k. se d. o., suppl.

Inom teknisk k. har konstsilkeindustrien starkt utvecklets. Delvis i anslutning till denna har tillverkningen av plastiska massor (cellofan, bakelit, galalit etc.) fått stor betydelse (jfr **Konstmassor**, suppl.). Man har även lyckats framställa konstgummi (se **Kautschuk**, suppl.). Inom bränsletekniken har den alltmera utbredda olje- och kolhydreringen (se **Bensin** och **Hydrering**, båda i suppl.) möjliggjort en ökad produktion av högvärdigt flytande bränsle. Mineraloljeindustrien har härigenom och f. ö. genom ett allsidigt utnyttjande av råoljans beståndsdelar kunnat rationaliseras. — Litt.: H. Remy, »Lehrbuch der anorganischen Chemie» (1931—32); O. Hassel, »Kristallchemie» (1934); H. Falkenhagen, »Struktur elektrolytischer Lösungen» (i **Ergebnisse der Exakten Naturwissenschaften**, bd 14, 1935). G. H.-gg.

Kemiska eldsläckningsapparater, se **Brandväsen**, sp. 1107.

***Kemisk analys**, jfr även **Fodermedelsanalys**, **Fosforsyreanalys** och **Kolorimetri**, alla i suppl.

Kemiska stationer, anstalter, upprättade för att tillgodose jordbruksnäringens och allmänhetens behov av kemiska analyser. De äro dels statsunderstödda, dels av mera privat karaktär. De förra, som sortera under